

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov.
Issued daily except Sundays and Holidays.

PROSVETA

Uredniški in upravniški prostori:
2667 S. Lawndale Ave.
Office of Publication:
2667 South Lawndale Ave.
Telephone, Rockwell 4904.

LETO—YEAR XXIII.

Cena lista je \$6.00

Entered as second-class under January 28, 1910, at the post-office at Chicago, Illinois, under the Act of Congress of March 3, 1879.

Chicago, Ill., ponedeljek, 7. aprila (April 7), 1930.

Subscription \$6.00 Yearly

STEV.—NUMBER 82

GLASILO SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE
Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on June 14, 1918.

Ameriška delavska federacija v boju proti Parkerju

Odvetniki pripravljajo dokumente o Parkerjevem sodniškem postopanju, ki ga kaže kot sovražnika umij in ustavnih pravic zamorskega ljudstva

Washington, D. C.—(F. P.)—Na aplikacijo, katero je predložil Edward McGrady, legislativni zastopnik Ameriške delavske federacije, senatnemu justičnemu pododseku, ki ima v rokah Parkerjevo imenovanje članom zveznega vrhovnega sodišča, se bo te dni vršilo zaslišanje. McGrady je predložil dokumente, ki obtožujejo Parkerja kot sovražnika delavskih unij in sponzorja injunkcije, ki je bila izdana proti rudarski uniji v West Virginiji. Pri sestavi dokumentov so McGradyju pomagali pravni zastopniki Ameriške delavske federacije.

Najhujša obdolžitev proti Parkerju je njegovo stališče, ki ga je zavzel v zadevi rudarjev, ko je odobril postopanje distriktnega sodnika McClintica, ki je ta izdal sodniško prepoved v prilog Red Jacket Consolidated Coal & Coke Co. S tem odlokom je Parker odprto pokazal, da stoji na stališču teorije, ki jo je skoro v vseh slučajih izražala torijska večina v zveznem vrhovnem sodišču; da je delavstvo podvrženo težkim kaznim za vsak poskus stavke, ako jih je prej kompanija prisilila na podpis "yellow dog" pogodbe. Ako bo federacija poudarjala to točko in ignorirala druge slabe strani injunkcije, bo vsak senator, ki bo glasoval za potrditev Parkerja, vedel, da je glasoval za človeka, ki očitno tepta pravice organiziranega delavstva.

Senat odredil javen obrat Muscels Shoalsa

Norrisova predloga za vladno obratovanje elektrskega projekta sprejeta

Washington, D. C.—Senatna zbornica je v petek sprejela Norrisovo resolucijo glede Muscels Shoalsa s 45 glasovi proti 23. Vsi demokratje, razen dveh, in pol ducata regularnih republikancev je potegnilo z Norrisom in progresisti za javno obratovanje velikih vodnih sil v Muscels Shoals v Alabami ter prodajanje električnega toka. Demokrati, ki sta glasovala proti, sta Steek iz Iowe in Tydings iz Marylanda.

Projekt vladnega obratovanja muscelskoale elektrarne pa dobi slab sprejem v nižji zbornici. Hooverjeva administracija je proti javnemu obratu in zahteva, da se Muscels Shoals odda privatnim interesom v izkoriščanje. Čeprav bo resolucija sprejeta v kongresu, jo Hoover najbrž vetira.

Unije preprečile nakano tovarnarjev

New York.—Tovarnarji so po svojih zastopnikih v legislaturi skušali amandirati zakon, ki določa, da morajo dečki in deklice, ki še niso stari sedemnajst let in so uposleni v industriji, pohajati nadaljevalno šolo. V to svrhu je določen epdan v tednu in tovarnarji morajo dati dovoljenje, da grede dečki in deklice v šolo. Tovarnarji so hoteli amandirati zakon tako, da bi se pouk vršil zvečer mesto podnevi, toda delavske unije so jim nakano preprečile.

Unija ogrskih ločenk

Budapešta, 5. apr.—Ločene žene v Budapešti so se organizirale. Unija, ki šteje 5600 članic, zahteva več pravic in enakih priložnosti za ločenke.

V Jugoslaviji imajo novo zdravilo proti jetiki

Belgrad, 5. apr.—Direktor tukajšnje splošne bolnišnice je večeraj poročal, da so odkrili novo zdravilo proti jetiki, ki učinkuje kot katero drugo, ki je doslej znano. Zdravilo je odkril Nikola Margitić, ki se je dolgo let bavil s tem. Sestavina novega zdravila je tajnost; znano je le toliko, da je kombinacija kislinske neke kovine in ekstrakta neke rastline iz Abislinije.

Delavci proti zvočnim filmom

Organizirali so svoje gledališče v Denverju

Denver, Colo.—(F. P.)—Unijski godbeniki in oderski delavci so se spustili v boj proti zvočnim filmom. Tukaj so organizirali gledališče, ki ga bodo slovesno otvorili 20. aprila. Pravijo, da bo to edino gledališče v Ameriki v rokah organiziranega delavstva. Vodile in financirale ga bodo delavske unije. Delavska gledališča v Nemčiji, Rusiji in nekaterih drugih evropskih državah so navaden pojav, toda Denver bo prvo mesto v Ameriki, ki bo imelo v svoji sredi delavsko gledališče. Unijaki delavstvo je navdušeno za novo podjetje in pričakuje podpore od strani občinstva. Vršile se bodo gledališke predstave, pri katerih bodo igrali unijski godbeniki; reproducirana glasba bo nepoznana v delavskem gledališču.

VOZNIKI VZTRAJAJO PRI SVOJIH ZAHTEVAH

Stavka traja še dvanajst tednov. Delavske unije v Pittsburgu so jim obljubile pomoč

Pittsburgh, Pa.—(F. P.)—Po dvanajstih tednih ostrega boja voznikov taksijev proti Parmalee Transportation Co. so vrste stavarjev še neomajane in pokazuje odločnost, ki je ne morejo zdrobiti vse znane metode kompanij, katerih se poslužujejo v delavskih sporih. Ko so se na pittsburskih ulicah pojavili avti z napisi, da bo denar, katerega plačajo potniki za vožnino, porabljen v pomoč stavarjem, je Parmalee družba izpostavila injunkcijo proti voznikom. Na zaslišanju pred sodiščem, ko se je razpravljalo o zadevi, je bil napravljen poskus, da se stavarje odstrani iz sodniške dvorane. Skoro vsak dan se vrše shodi in zborovanja stavarjev, na katerih nastopajo govorniki od delavskih unij, ki navdušujejo voznike, naj nadaljujejo s stavko. Večkrat se zgodi, da Parmalee družba pošlje svoje agente na ta zborovanja z namenom, da jih razbijejo. Policija je a-retirala že več teh razgrajčev na obtožbo, da izjavljajo nemire. Stavarjem sta prišla na pomoč katoliški duhoven James R. Cox in W. E. Chalmers, profesor na Pittsburski univerzi. Parmalee družba je skušala podkupiti Coka, naj se ne vmeša v stavko, kar pa se ji ni posrečilo. Družba je tudi ponudila veliko vsoto denarja voditeljem štrajka, ako zapuste stavarje. Čujejo se govornice, da bo vodstvo Pittsburske univerze, ki jo lastuje jeklarski trust, odlovolilo profesorja Chalmersa, ko poteče njegova pogodba. Glavne zahteve voznikov so priznanje unije in 40% provizije. Odkar je bila napovedana stavka se ni niti en voznik odstranil iz vrst stavarjev, da bi se podal med stavkokaze. Skoro vse stavkokaze, ki so se za časa stavke pokazale na pittsburskih ulicah, je družba importirala iz Philadelphije in drugih mest.

Nove homatije na Kitajskem

Razkol v kuomintang in nova civilna vojna proti

Sangaj, 5. apr.—Na Kitajskem je spet sezona civilne vojne. General Jen Hsi-san, guverner severne province Sansi, je pretrgal vse stike s centralno vlado v Nankingu, kateri predseduje general Čiang Kaišek. Jen je razposlal okrožnice vsem provinčnim oblastnikom z izjavo, da je vodstvo stranke kuomintang izdalo interese ljudstva in zato je potrebno, da se Kaišek s svojimi pristaši vred odstavi od vlade. "Kristjanski" general Feng Juh-siang se je pridružil Jenju in skušata skupaj voditi oboroženo kampanjo proti Kaišku.

Mandžurski voditelj Čang Hsueh-ling podpira Kaiška. Na krajnem jugu Kitajske rogovilijo banditaste čete, ki so nazivajo "komunistične."

38 držav ima mokro votno

Referendum "Literary Digest" izkazuje le dve državi na suhi strani

New York.—"The Literary Digest" tedenska revija, ki vodi glasovanje po vsej deželi o prohibiciji, je dosegla našeta 2,000,340 glasov iz vseh držav. Razposlanih je bilo 20 milijonov glasovnic. Navedenno število glasov se deli takole: Za odpravo prohibicije: 848,751; za modifikacijo (lahko vino in pivo): 598,262; za prohibicijo, kakršna je: 553,337.

Iz teh števil je razvidno, da je 72 odstotkov glasov deloma za odpravo (42%) in deloma (30%) za modifikacijo, torej proti prohibiciji, kakršna je danes. Ta večina proti suši se razprostira preko 40 držav Unije. Samo dve državi—Kansas in Tennessee—sta do danes oddali večino za Volsteadov zakon.

Gandhi dokončal romanje; nemiri v Indiji

Policija streljala na stavarje v Bombaju; 30 ranjenih

Bombaj, Indija, 6. apr.—Gandhi, indijski "svetnik", je danes začel svojo solno revoluto, ko je končal 200 milj dolgo romarsko pot do morja in je začel izdelovati sol v Jalapurju, s čimer je prelomil angleški zakon, ki določa, da je izdelovanje soli v Indiji monopol vlade. Ob enem je Gandhi pozval prebivalstvo ob morju, naj vsakdo posnema njega in izdeluje sol za svoje porabo in za živino ter jo prodaja drugim, toda vsakdo mora vedeti, da krši zakon in da lahko pride v zapor. Nadalje je Gandhi objavil poziv za kampanjo bojkota proti tujemu platinu in za prohibicijo opojnih pijav. "Vsa Indija naj prede prejo, izdeluje sol in pije vodo!" je geslo Gandhijeve revolucije.

Gandhi je prelomil zakon solnega monopola brez ovir. Nobenega policaja ni bilo blizu. Najprej je "svetnik" pozval svoje romarje na molitev, potem pa je vzel lonec, stopil v morsko vodo in zajel poln lonec vode, katero je odnesel na breg in postavil na sonce. S tem je bil čin izvršen. Voda je kmalu izhlapela in na dnu lonca je ostalo malo soli. To so storili tudi drugi. Medtem je policija prišla na stotine oseb, ki so zajemale romarsko vodo v drugih krajih obrežja. Aretiran je bil tudi Gandhijev sin Ramdas, ki je delal

VLADA PRISKOČILA NA POMOČ MAGNATON

Premogovna industrija v Britski Kolumbiji nazaduje. Rudarska unija je bila razbita po neuspešni stavki

Vancouver, B. C.—(F. P.)—Premogovna industrija v Britski Kolumbiji preživlja krizo. Produkcija premoga se je v desetih letih znižala za polovico. Glavni vzrok nazadovanju je v ostri kompeticiji, ker velike tovarne v čedalje večji meri uporabljajo gorilni in električni priobratovanju svojih naprav. Premogovnim družbam je sedaj priskočila vlada na pomoč s uvelodavko na gorilni, da tako prisili tovarnarje na uporabo premoga za produciranje sile v podjetjih.

Premogovna industrija stalno nazaduje od l. 1913. Za časa vojne se je produkcija zvišala, toda po vojni je spet padla. V omenjenem letu je bila napovedana stavka rudarjev, ki je trajala več mesecev in je končala s neuspehom. Po izgubljeni stavki, katero je vodil Frank Farrington, ki je bil v tistem času predsednik rudarske unije v Illinoisu, je bila unija rudarjev v Britski Kolumbiji razbita. Ta stavka je imela bolj politično kot ekonomsko ozadje. Rudarji so imeli v provinčni legislaturi dva socialistična zastopnika, ki sta delala velike neprilike regularnim političarjem. Zadnji so se združili s premogarskimi operatorji, ki so se zarotili, da uničijo politično in industrijsko organizacijo rudarjev. Oboje se jim je posrečilo. Ko je bila uničena rudarska unija, so rudarji izgubili tudi svojo politično organizacijo. Sedaj nimajo v legislaturi nobenega zastopnika.

Preveč premogorovov, preveč rudarjev in ohranjen delavcev, ki so v stavki pokazali odločnost, je vzrok sedanjemu obupnemu stanju rudarjev. Pred leti je bilo tukaj vse drugače. Delavci so bili organizirani, vršila so se zborovanja in shodi in prvi maj je bil praznik, katerega je praznovalo vse delavstvo.

Vlada je mirno gledala bedo rudarjev, ki je prišla po izgubljenem štrajku. Nihče se ni zmenil za nje in prepričani so bili svoji usodi. Sedaj, ko so prišli premogarski operatorji v stisko, se je vlada takoj zavzela za nje in jim priskočila na pomoč. Tako se zgodi vselej, kadar delavci izgube svoje strokovne in politične organizacije in nimajo v državnih zakonodajah nobenega, da bi se borili za njihove pravice.

Skušnje iz borb v delavskem gibanju so dobre šole, ali delavstvo prihaja le počasi do spoznanja.

800,000 Čikažanov prešetih
Chicago.—Do petka večera, tretji dan ljudskega šteta, so v Chicagu in okolici našli čez 800,000 prebivalcev. Nekateri štejejo, da je dokončal delo v svojih distriktih in zdaj pomagajo v drugih, kjer je prebivalstvo bolj gosto.

Organizatorji v Grundyjevem mestu

Langhorne, Pa.—Unijaki organizatorji tekstilnih delavcev so invadirali Grundyjevo domače mesto Bristol, kjer agitirajo med delavci za pristop v organizacijo prav pred njegovim nosom, akopprav je Grundy znan kot odprt sovražnik unijastevila gibanja in lastuje veliko število delnic v tukajšnjih tekstilnih podjetjih. Delavski govorniki sklienjejo shode in neorganizirani delavci stopajo v unijo v vseh tekstilnih mestih tega okraja.

Štirje sovjetski uradniki obsojeni v smrt

Zaporije, USSR, 5. apr.—Štirje uradniki sovjetskega žitnega trasta so bili večeraj obsojeni v smrt, ker so prodali stotine ton najboljših moke privatnim spekulantom. Trideset drugih sovjetskih uradnikov, ki so zapleteni v to afero, je bilo obsojenih v zapor od onega do deset let.

Brezposelnost v državi New York

Uradniki delavskih unij sodijo, da je več kot tisoč delavcev brez dela. — Guverner Roosevelt imenoval posebni komitej, ki naj uvede študijo v situacijo

New York.—(F. P.)—Poročilo, ki ga je te dni izdala državna delavska federacija in je bazirano na podatkih, katere so uposlele federaciji delavske unije, kaže da je v državi New York 350,000 brezposelnih delavcev. V skoro istem času kot je bilo izdano to poročilo, je guverner Roosevelt posegel v situacijo in imenoval je poseben komitej, da preštudira problem brezposelnosti in na podlagi dejstev poda svoja priporočila za rešitev problema. Rooseveltova akcija je v soglasju z Norman Thomasovo zahtevo, katero je predložil županu Walkerju in guvernerju, da se imenuje tak odbor.

V komiteju, ki ga je imenoval guverner, je John Sullivan, predsednik državne delavske federacije, in Frances Perkins, državna delavska komisarka. Dolžnost komiteja je, da zbere podatke o številu brezposelnih delavcev in juvede sodelovanju državnih posredovalnic za delo z mestnimi uposlevalnimi agencijami. Roosevelt je obenem priporočil legislaturo, naj sprejme amendmente k obstoječim državnim zakonom, da bodo pri javnih državnih delih imeli prednost domači delavci.

Socialistična stranka je svetovalca guvernerju, naj priporoči 40 ur dela v tednu, zavarovanje delavcev zoper brezposelnost in zvišanje minimalne mezde za mlade delavce. Voditelji soc. stranke pravijo, da je v državi New York brezposelnost situacija veliko slabša kot je bila l. 1914, kar je razvidno vsakega, ki opazuje dolge vrste delavcev, ki stoje pred uradi dobredelnih organizacij in čakajo na podporo. Med njimi so tudi izučeni delavci, mehaniki in mnogo pisarniških klerkov. Vzrok naraščanju števila brezposelnih delavcev je iskati v masni produkciji in uvajanju strojev v industriji, kar je odgovor za odalovitev delavcev.

Guverner je naročil komiteju, naj posveti posebno pozornost problemu odpušcanja delavcev, katere potem nadomestijo stroji.

Voditelji večine v državni zbornici so predložili posebno predlogo, ki predvideva ustanovitev novega biroja, kateremu naj načeluje delavska komisarka Frances Perkins, ki naj poveča delokrog poslovanja državnih uposlevalnih uradov.

ORGANIZATORNA KAMPANJA NAPREDUJE

Unijoniziranje tekstilnih delavcev naj se izvrši brez štrajkov, svetujejo uradniki Ameriške delavske federacije

New York.—(FP)—Nobenih štrajkov v kampanji za organiziranje tekstilnih in drugih delavcev v južnih državah, ako ni za tako akcijo absolutne potrebe. Tako se glasi nasvet uradnikov Ameriške delavske federacije voditeljem United Textile Workers unije. Nova američna, katere zagovarja federacija, so v direktnem nasprotju z dogodki v tekstilni industriji prošlega leta, ko so bile v številnih mestih napovedane stavke, ki so vzbujale pozornost delavstva vsaega sveta.

Izvršni uradniki Ameriške delavske federacije so na svojem zborovanju v New Yorku poslušali dolgo poročilo o tekstilni industriji v južnih državah in položaju delavstva. Poročilo je podal Francis J. Gorman, podpredsednik tekstilne unije in član odbora Ameriške delavske federacije, pod čigar področje spada kampanja, ki jo je začela federacija za unijoniziranje delavcev. Gorman je opisal razmere v Danvillu, Va., kjer se je večina delavcev, ki so uposleni pri Dan River Textile Co., odločila za pristop v unijo. Ta družba lastuje največje tekstilne tovarne v južnih državah.

"V Danvillu", je dejal Gorman, "stoji naša unija pred prvo preizkušnjo načrta, da izvojuje svoje zahteve brez stavke. Delavci v tem mestu odobravajo naše stališče in skušajo doseči priznanje organizacije, ne da bi se v to svrhu bilo potrebno poslužiti stavke, čeprav jih družba izliva s tem, da odslovlja delavce, ki so aktivni v organizatornem gibanju.

Smernice tekstilne unije so v soglasju z izjavo njenega predsednika Thomas F. McMahona, ki je pred par tedni izjavil potrovalcu Federaliziranega tiska, da je posvaril rajonske delavce v Elizabethtonu pred stavko in jim dejal, da bodo za posledice sami odgovorni. Občutna brezposelnost med tekstilnimi delavci v vzhodnih državah je izpraznila blagajno unije, ko je bilo treba izplačevati podporo, in sedaj bi bila nesposobna, skrbeti za delavce na jugu v slučaju, da zastavkajo.

Voditelji tekstilne unije stoji na stališču, da morajo delavci pokazati lojalnost do organizacije, ki je v zadnjih letih potrošila milijon dolarjev v organizatorne svrhe.

Londona konferenca se razide ta teden

Pogodba treh velisil bo edini uspeh. Mussolini je pozval svoje delegate domov

London, 5. apr.—Mornarična konferenca je pred zaključkom. Ameriška delegacija je že aranžirala svoje potovanje domov s parnikom Leviathanom, ki odpluje v New York 22. aprila.

Konferenca je flaska kolikor se tiče sporazuma vseh petih gomorskih sil, uspeha pa bo s trodržavno pogodbo, ki jo sklenejo Anglija, Amerika in Japonska. Koliko bo ta pakt vreden, je seveda drugo vprašanje. S Francijo najbrž ne bo nobenega sporazuma, še manj pa z Italijo. Mussolini je sporočil svojim delegatom v Londonu, naj gredo domov, če ni več upanja na pariteto s Francijo. Italijani najbrž odidejo še pred zaključkom konference. Premijer MacDonald je še enkrat poskusil, da pridobi Francijo za pakt četvernih držav.

PROSVETA

THE ENLIGHTENMENT

GLASILO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE PODPORNE JEDNOTE

Organ of and published by the Slovene National Benefit Society

Narodnost: za združene države (vseživo) v Kanadi \$6.00 na leto, \$3.00 na pol leta, \$1.50 na četrt leta; za Chicago in Cincinatti \$7.50 na leto, \$3.75 na pol leta; za inozemstvo \$9.00.

Subscription rates: for the United States (except Chicago) and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cincinatti \$7.50 per year, foreign countries \$9.00 per year.

Člani plačujejo članarino. — Rokopisi se ne vračajo.

Advertising rates on agreement. — Manuscripts will not be returned.

Naslov za vse, kar ima stik s listom: PROSVETA, 2637-59 South Lawdell Ave., Chicago, Illinois.

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Razprave o veri

Dogodki v Rusiji, tikajoči se "verskega preganjanja", so izzvali v Ameriki značilne razprave v časopisih in revijah. Vera je postala predmet živahnih razprav: resnih in komičnih, globokih in plitvih, jasnih in konfučnih. Izšle so tudi samostojne knjige, na primer Menckenove.

V teh razpravah se razlikujejo tri stališča. Prvo stališče je znanstveno, s katerega je vsaka religija smatrana kot človeška iznajdba v svrhu razlaganja neznanega; drugo je versko, ki označuje vero kot božjo ustanovo ali razodetje; tretje je liberalno, ki išče kompromis med prvim in drugim.

Znanstveno stališče je dobro označil Sir Arthur Keith, svetovno znani angleški kirurg in biolog, v aprilski številki magazina "Forum". Njemu je krščanska vera, kakor mohamedanska, judovska ali katerska druga, naraven plod človeške misli, ki se pojavi pri vsakem primitivnem ljudstvu na gotovi stopnji njegovega razvoja, se razvija od faze do faze po njegovih potrebah in usiha ter izgine, ko ni več potrebna.

Versko stališče zastopajo poglavarji raznih verskih organizacij in njihovi pristaši. To stališče je znano, zato ga ni treba omenjati.

Liberalno stališče je razvidno iz cele vrste člankov in komentarjev v dnevnih časopisih in tedenskih revijah. Dočim so zagovorniki religij edini v tem, da brez vere ne more obstati nobeno ljudstvo, so liberalni člankarji zavzeli stališče, da je vera "potrebna za maso, vsaj za ljudsko maso."

Tako piše magazin "Liberty", da preprosti ljudje "morajo imeti nekako tolažbo, ki jo najdejo v verovanju v nebesa, kajti vsi ljudje še niso znanstveniki!" Znanstveni krogi so lahko brez "verske tolažbe", ne pa navadni ljudje! Drugi point omenjenega magazina je, da je ateizem tudi vera, s katero hočejo nadomestiti vero v krščanskega, judovskega in mohamedanskega boga v Rusiji.

Zanimiv je tudi stari Brisbane, ki piše v širokem krogu listov, kajti njegove članke razširja sindikat. Njega so vprašali voditelji neke protestantske cerkve, kako bi najbolje "advertizirali" verske nauke. Brisbane odgovarja, da je to zelo težko, kajti "moderno življenje je oslabilo vero v peklenški strah". Včasih so puritanci tako živo slikali peklo, da se je vsakdo stresel, kdor jih je slišal in moral je verjeti! Danes ni več tega strahu.

Brisbane meni, da edina nit, ki še drži vero, je vprašanje "Kaj bo po smrti?", nato modruje takole: "Dvoje je mogoče: ali se po smrti zgodi nekaj ali se ne zgodi nič. Ako se nič ne zgodi, tedaj naša vera samo vara in vsak človek bi se moral brigati le za svoje življenje na tem svetu; če se pa zgodi nekaj, bi vsakdo rad vedel, kaj je tam."

Res je slabo, ker Brisbane nima odgovora na "kaj je tam". Nekaj pa se je le prepračil kakor piše: "Sila, ki vlada vsemirje, ni noben osebni bog z brado!" Kaka je ta sila, ki vlada vsemirje, Brisbane ne ve, niti se mu ne zdi vredno nadaljevati razprave o tem.

Prav, prav! Naj le razpravljajo. Končno bodo "prepaganja" v Rusiji še rodila dober sad v Ameriki. Kakor hitro začne razpravljati s stališča razuma, morajo priti do spoznanja, da nimajo o čem razpravljati...

Najbolj praktični so kapitalistični filozofi a la "Liberty". Masa mora imeti vero! Imeti mora tolažbo upanja na "srečo po smrti", da ložje pozablja, kako je v življenju izkoriščana — da drage volje potrpi in ne začne misliti na upor proti izkoriščanju! Približno tako je rekel tudi cesar Napoleon: "Za bedake mora biti vera in žandar in najboljši žandar je cerkev."

Čudno pesem si poje čikaška demokracija. Jutri so primarne volitve in — veleporota je že pripravljena, da bo tožila volilne sleparje. To je tista politika, v katero uklepajo tudi delavce pred vsakimi volitvami. To je tista politika, ki moč z obema rokama vsem onim, ki so na prodaj. To je tista politika, ki je brez načel in v službi businessa.

Pravijo, da so bili otroci v "dobrih starih časih" bolj vzgojeni. Kaka pa je to, da so otroci potem zrastle v tako bedaste starše...

Glasovi iz naselbin

Odprto pismo slovenski javnosti v Milwaukee

Kot komunist sem deloval iz prepričanja in akuali med članstvom prodrati z idejo, da Amerika ni Rusija, torej, da se mora stranka poslužiti taktike, ki bo prikrojena ameriškim razmeram in psihologiji ameriškega naroda. Kakor vselej, smo bili vsi takimi zmerni člani prekriti od fanatičnih, deloma pa od kričačev, kakršni je bil Bartulović. Na konvenciji Farmer-Labor stranke nisem imel dostopa do tajnih konferenc, ker sem bil na črni listi, poleg Loreta in drugih, toda ko sem povedal o našem klavernem stališču svoje mnenje, se me je še bolj očrnilo. Kasneje sem povedal odkrito, tudi na sekciji konferenci, da bo ta taktika uničila stranko in sekcijo, toda zaman. Ko sem pri reorganiziranju klubov v tovarniške celice dvignil svoj glas, sem žel pozor, toda zgodilo se je vse, kar sem prerokoval: Uničili so klubove, sekcijo, časopis in stranko. Glavna misel zmernih elementov pa je bila, prikrojiti strankino taktiko ameriškim razmeram in doseči končno splošne socialistične in komunistične stranke. In končno, takrat so bili silno nemirni povojni časi, da je vlada glede vprašanja bodočnosti delavskega gibanja splošno zmedla in na mnogih straneh napačno presojanje. — Bil je to težak in mučen porod novega časa. — Tako v pojasnilo, ker se mi je očitalo, da sem spreminjal prepričanje. Osemindvajset let sem bil član rdeče stranke, nikdar pa ne, prijatelj. ... Svojega prepričanja pa še nisem nikdar prodajal ne zaradi Slov. doma in tudi ne buržoaziji, zakar so se mi nudile lepe prilike, da bi bil lahko danes gmotno popolnoma neodvisen...

Glede Slov. doma sem sprožil samo vprašanje o mogočnosti izvedenja te ideje, ako ima ta načrt vsaj deloma trdno gospodarsko podlago itd. Omenil sem potrebo delavske izobrazbe in delavskih organizacij, toda za odgovor se me je opljuvalo, delavske gibanje pa krtilo za — lajanje v mesec. — Baje so direktorji vse dobro preračunali, toda pred našo javnost si ne upajo s temi računi. Nove delničarje hočejo pridobiti, toda "račune" predložijo samo stari delničarjem. Ali ni to igranje z usodo naše naselbine, s ljudskim denarjem, prijatelji? Ako imajo merodajni čimtelj trdno prepričanje v svoje račune in načrte, zakaj pa kričijo in paujejo? Kje pa je tujak dolednost, kje poštenost, kje za take ideje neobhodno potrebna plemenitost, ki se ne ustraši zaprek, posebno ne, ako pridejo od strani ničle, kakor sem jaz, in človeka brez značaja?

Na seje Slov. doma nisem zahajal, ker sem kot zastopnik za Soc. pev. zbor Naprej zgubil zaupanje v to delovanje. Porazili so takoj na prvi seji moj predlog, da se upošteva tudi hrvatska in arabska društva, ker smo sami preslabi. Odgovorilo se mi je, "da bomo Slovenci sami gradili." Kasneje se ni storilo nikdar resnih korakov za pridobiti ostalih jugoslovanskih moči, ker smo se pregledali vtopleli v narodnjaških frazah in se zaljublili v naš ljubi ponos in naš še ljubši "napredek."

Baš sedaj pa je čas, da se spregovorijo tudi o tem vprašanju. — Slov. dom bo stal, predno bo popolnoma urejen, oziroma bi stal — 300.000 dol. S. S. Turner dvorana stane okrog 25.000 dol. in računa za najemino dvorane 35 do 45 dol. V poslopju, ki bo stalo več kot desetkrat toliko, se bo moralo računati, samoumevno, tudi primerno večjo najemnino, in tukaj, prijatelji, bomo pogrešali ostalih jugoslov. društev, katera se bodo gotovo poslužila cenejše dvorane, mar ne? Da ne računamo niti na Harmonie dvorano, ki še vedno pride v poštev.

Na moje vprašanje glede naše mladine in njene bodočnosti, sem žel noročevanje, kakor sem ga žel glede vsakega drugega vitalnega delavskega vprašanja. Toda gospoda, ali se je direkto-riji sploh še kdaj vprašal, kakšen je danes svetovni politični in gospodarski položaj? Ne smejate se in ne kažite svoje nevednosti tako očito! Mar ni Amerika odvisna od svetovnega trga, mar ni delavstvo odvisno od gospodarskega položaja? Pogledajte po svetu, preučavajte nekoliko ta vprašanja in pozabite, da je delavska politika lajanje v mesec, pa boste spoznali, da nas ne čaka v prihodnjem desetletju ničesar drugega kakor ena gospodarska kriza za drugo. Ali bo delavec, kateri ne ve, če bo še jutri delal, mogel in hotel živeti s svojo težko prislužno dolarje za stvari, ki mu niso neobhodno potrebne?

Tajnik Slov. doma se norčuje iz moje opazke glede delavcev, pred katerimi se zapirajo vrata tovarnen, ter kaže s tem plitkost svojega razumevanja resnične položaja ali pa svojo predznanost, s katero skuša ovreči moje ugovore. Ne, dragi, ne bomo se vlegli še jutri v grob, toda brezposelnost, prijatelj, je grob življenja. Kdor vidi v naši naselbini samo one, katerim je povojna prosperiteta prinela večja ali manjša premoženja, je slep, ali pa noče videti. V številnih družinah vlada pomanjkanje, katero se ne bo zmanjšalo, pač pa povečalo. Narodnjaške fraze ne prinesejo kruha, delavska politika pa je — lajanje v mesec. Prijatelji, ne krmite nas z narodnim ugledom, z narodnim ponosom, temveč dajte nam nekaj, kar nam bo prineslo boljše bodočnost, krajši delovni čas, starostno zavarovanje, boljše pogoje in delavske varstvo, predvsem pa razredno zavest, da bomo postali sposobni za boj, katerega nam s čimdalje večjo silo vsiljuje kapitalizem — z eno besedo, namesto stokrat pregretyh starokraskih fraz, nam dajte — luči in končno — kruha. Delavci smo in kot delavci člani mednarodne armade z enim in istim ciljem — boljše bodočnost, svobodo in pravico. Se le kadar bomo dosegli to, bomo lahko ponosni, bomo lahko napredni, ker bomo — svobodni in srečni.

Frank Novak.
(Konec.)

Odprto pismo sobratu Andrej Kobalu

West Allis, Wis. — Pred mano na mizi leži list, katerega mi je prinesel na ogled moj prijatelj. V listu vidim mnogo praznega gradiva. Ne bi pisal o tem in ne maram citirati vsega, pač pa gledam sklada Republikanskega združenja. O tistem skladu naj odločajo osebe, katere so bile izvoljene za upravljalci ga, pa če je tebi, Andrej Kobal, in tvoji mami ali pa volji ali ne. Mi smo prepričani, da je preostala vsota na varnem in tako bo ostalo, dokler ne pride priložnost za porabo istega v korist narodu. Propagando, katero si pričel s svojo skupino glede primorskih Slovencev, je njim naravnost škodljiva, namreč ako bi prišla kje v poštev. Begaš že tako zbegano ljudstvo. Oni siromaki že sami na sebi trpijo, ker so preganjani na lastni zemlji. Ti in tvoji pristaši želite še poslabšati njih gorje s tem, da bi jih polentarji še bolj vlačili po zaporih, jih bičali in končno odvedli v pregnanstvo na posebne otoke.

Glede Proletarca bi moral vedeti, kako težke čase so imeli v vojnem času socialistični listi, koliko je Proletarec trpel ravno zaradi JRZ in koliko je prestal tedanji urednik. Dopuščaš, da ti maže list tisti Brus, češ, Kristan je odnesel del fonda. Jaz bi rad vedel, kateri Kristan in kateri del fonda je odnesel. To je Brus pozabil zapisati. Mi bo že oprostil, ker ga opominjam. Torej ni ti pošteno, četudi Proletarec dobi kako drobtino radi žrtve, katere je doprinesel? Ako bi ti imel kaj spoštovanja do samega sebe, ne bi izžival in ne pustil, da bi drugi izživali mazali po tvojem listu kot npr. Brus, ki piše, kaj je narod dobil od JRZ in zaključuje, da ničesar.

Narod je bil deležen mnogo in je še. Vsaj jaz mislim, da bi bili Italijani korakali naravnost v Ljubljano, ako bi ne bilo naše propagande v Ameriki. Ne mislim o tem podrobneje razpravljati, ker je bilo že večkrat povedano v javnosti in razni Brus bi si lahko zapomnil in se kaj naučil, toda Brus je brus, pa ga deni kamor hočeš. Pripomnim samo toliko, da sem še jaz dobil takrat priznanje in pohvalo pri

nekem društvu, ker sem bil spravljen v angleški list izrezek iz Prosvete. Apeliral sem na urednika prvega lista, toda nisem bil uslišan, ker je bil bolj naklonjen Italijanom kot Slovonom. Pri drugem uredniku sem se poslužil zvijače — seveda je bilo treba poseči globoko v žep, toda takrat je pšenica zorela — in list je priobčil približno celo stran gradiva v korist Jugoslovonom. Kje ste pa vi bili takrat, ko danes pretakate krogodilove solze? Edino Frank Chandek je imel stvaren odgovor v razpravi, ko je odgovarjal Andreju Krizmančiču.

Joe Radelj.

Misteriozni požari
Edison, Kans. — Minilo je že več let od kar je bil priobčen zadnji dopis iz te naselbine. Temu bodo menda vzrok slabe delavske razmere, ki skrajno neugodno vplivajo na človeka. Delavec se lahko obrne edino na Prosveto, kamor potoži svoje gorje, drugam se ne more. Hočem navesti par slučajev, kako delavce mečejo na cesto posebno rudarje.

Pred nekako tremi meseci je pogorel "tipelj" pri rovu št. 24 Western Coal kompanije. V njem je delalo do 400 rudarjev. Kdaj bo rov zopet pričel obratovati, še, nič ne povedo. Kmalu potem je na sličem način pogorel šaht št. 9 blizu Arme, Kans. V tem rovu je delalo okrog 150 rudarjev. Dne 26. marca je izbruhnil ogenj v Mitchell šahtu št. 51 Central Coal kompanije. Zopet je bilo ob delo tristo rudarjev. Ravno isti dan je Sheridan Coal kompanija zaprla rov št. 51 in na cesto je bilo vrženih nadaljnjih 150 rudarjev.

Slično se godi tudi farmarjem. Letošnji pridelek pšenice bo bolj slab, ker je pozebla. Kar je ostalo, bo vzejo za mrzlo vreme in suša. Z ovsom je ravno tako. Komaj je prirnil iz zemlje, sta pritisnila mraz in suša. Ubogi delavec res ne more nikamor, pajsivo v industriji ali pa na farmi. Vsi smo enaki trpini.

Joseph Klinton.

O Banovčevem koncertu

Lincoln, Ill. — Dne 23. marca sem se v družbi moje družine in nekaj rojakov iz naselbine udeležil koncerta v Springfieldu, na katerem je koncertiral g. Svetozar Banovec. Za njegovo krasno petje smo mu vsi hvaležni. Izvajal je prav mojstersko operne skladbe in narodne pesmi. Posebno v zadnjih se nam je dopadel. Po koncertu sem imel priliko se z njim osebno sestati pri družini Church, kjer smo se pogovarjali o stari domovini, kar me je tudi zanimalo. Zvečer smo se vsi skupaj podali na veselico v narodni dom, kjer smo se zopet prav imenitno zabavali z rojaki iz Springfielda in okoliških naselbin. Le to mi je bilo žal, ker sem se moral prehitro odstraniti. Kljub lepi godbi Goršekovih muzikantov sem se moral posloviti od prijaznih rojakov, ker ura je bila 11 in mojo "liziko" je čakala še nad 30 milj dolga pot. Hvala družini Church za uljudni sprejem in postrežbo.

Anton Stigl.

Zborovanje Ill.-Wis. konference

Waukegan, Ill. — Konferenca klubov in društev "Izobraževalne akcije JSZ" za severni Illinois in Wisconsin se bo vršila v nedeljo 27. apr. v Tametovi dvorani na 3rd st. in National ave., Milwaukee, Wis. Začetek točno ob 9. uri dopoldne. Pozivnice sem poslal na vsa društva in klube, ki so se priglasili, da podpirajo Izobraževalno akcijo JSZ. Tista društva, ki niso prejela pozivnice, a spadajo k Izobr. akciji, naj izberejo zastopnika za to konferenco in če je le mogoče, naj mi pošljejo njegovo ime in naslov do 24. aprila.

Potrebno je omeniti, da so take konference velike važnosti za naše delavstvo. Na njih se razpravlja o političnih in kulturnih potrebah. Delajo se načrti in zaključki, kateri se po možnosti izvršujejo dotičnim društvom in naselbinam v korist, ki so pridružene k Izobraževalni akciji SNPJ. Prihodnja konferenca bo zelo zanimiva. Sklep zadnje konference je bil, da bodo trije referenti. In sicer referiral bosta

dva moška in ena ženska. Razpravljalo se bo tudi o zboru JSZ, ki se bo vršil to leto. In še mnoge raznoterosti imamo rešiti na naši prihodnji konferenci. Radi tega so naprosena vsa društva, ki spadajo k Izobraževalni akciji JSZ, naj pošljejo svoje zastopnike. Zastopniki pa naj se pripravijo s svojimi poročili v naprej. Za zborovanje je zelo važno, da se začne o pravem času, zato apeliram na zastopnike, da pridejo ob določeni uri na sejo, da se zborovanje ne bo predolgo zavleklo.

Martin Judnich, taj. konference.

Poročilo o S. N. D.

Milwaukee, Wis. — Med tem, ko nekateri posamezniki iz naše srede vstajajo in kar na debelo javno delijo "dobre nasvete", "stvarno kritiko" in se ponujajo v "polemiko" na račun tukajšnje organizacije Slovenski dom, namreč taki, ki niso nikoli ganili z najmanjšo gesto v prid organizaciji in ne uložili niti drobca svojih žuljev v to našo družbo, pa pravi delničarji tem vestnejše plačujejo na svoje stare podpisane delnice, in poleg tega pošiljajo tudi pismeno in ustmeno svoja mnenja, nasvete in podpisujejo še nove delnice. Tem zadnjim je družba zelo hvaležna. Zagotavljam jih, da bodo njih mnenja in nasveti prišli v upoštevanje, ko bo prišlo do odločilnih zaključkov.

Priporoča se zato tudi drugim delničarjem, katerim je res pri srcu ta naša organizacija in jim je za uspešno napredovanje, da se naj tudi na ta način oglašajo z eventualno kritiko in nasveti na tajnika, 401 Greenfield Ave.

Vplačila na stare in nove delnice v marcu so bila nad naše pričakovanje.

Jos Matoh, tajnik.

Spomladanska zabava

Girard, O. — Dolga zima nas počasi zapušča in se umika pred bujno pomladno naravo. Vsak se veseli krasne pomladi; stariček komaj čaka, da se poda na vrt, da ga ogreva spomladansko solnce; mladina vsa vesela se igra po tratah, ptičice prihajajo iz juga in nam oznanjajo veselo pomlad. Vse se prebujajo v spomladanski naravi, zatorej je naše angleško poslušajoče društvo Trojans SSPZ sklenilo, da s sodelovanjem mr. Pluta in mr. Epicha iz Clevelanda priredi krasni spomladni večer na veliko soboto, to je 19. aprila ob 8. uri zvečer v Slov. narodnem domu. Ta večer nastopita naša najboljša komika kar jih premoremo v tej deželi Slovenci. Dotična rojaka sta nam objubil, da priredita krasno predstavo, kakor tudi zapojeta več pesmi v duetih in v solospvih.

Zatorej dragi rojaki ne zamudite tega večera in napolnite dvorano do zadnjega kotička, ker je ta prireditev vezana z velikimi stroški, je dolžnost, da gremo naši mladini na roko in jim damo veselje do nadaljnega dela. Ker se naša mladina zaveda, kaj mi potrebujemo in je zato arenžirala ta večer, da razveseli stare in mlade. Zatorej priporočam, da vsak prinese eno vrečo seboj, ker smeha bo dovolj. Zatorej naše društvo vabi vse rojake iz bližnjih in daljnjih naselbin, da se veselijo v krogu naše mladine, in videli boste krasno igrno, slišali lepo petje in nazadnje še ples, za katerega igra orkestra Golden Eagle, ki so člani tega društva. Vstopnina je samo petdeset centov. John Dolic.

John Dolic.

Zahvala

Bridgeville, Pa. — Spodaj podpisani se najlepše zahvaljujem članom in dobrotnikom, ki ste darovali našem zastopniku Antonu Zidanšku. On je mene obiskal, ko je potoval po naši naselbini za Prosveto in Proletarec in me je videl, da sem pahljalen za celo življenje. Obljubil mi je, če bo naletel na veselo družbo, da bo poprosil malo podpore za mene. Svojo obljubo je izpolnil in dne 25. marca mi je poslal po našem predsednici Johnu Jerebu vsoto \$2.56. Vsota ni velika, a mi je v veliko pomoč. Vsem darovalcem najlepša hvala, posebno pa Antonu Zidanšku za njegov trud. Prosim še nadalnje podpore. John Glavan, Box 572, Bridgeville, Pa.

Cankarjev spomenik, delavstvo Cankarjeva družba

Ljubljana, 21. marca. — Spomenik našemu pisatelju Ivanu Cankarju, ki ga namerjajo postaviti na Vrhniki, polni predale "Prosvete", "Proletarca" v Ameriki in "Slovenskega Naroda" in "Jutra" v Jugoslaviji. Piše kritizira, hvali in graja in kaj vem, kaj vse. Opazujmo vae to, se mi pojavljajo vprašanja:

1.) Ali so v resnici tisti, ki hočejo postaviti spomenik in ki zbirajo denar, pravi bitelji knjig Ivana Cankarja in njegovega imena?

2.) Ali ni morda v vsem tem kričanju navduševanju in mogočnih fraz, majhno, vdanje poželenje veljati kot incitator in nilna sila, ki je postavila pisatelju Cankarju bronasti spomenik?

3.) In potem, ko bo spomenik že stal in sto poželenje utešeno? Koliko bo še veljal Cankar kot glasnik lepote in klicatelj po pravici?

Gledajoč ta vprašanja, ki se mi neprestno pojavljajo, ugotavljam vsak dan dejstvo, ki so zelo nenavadno — vsakdanja.

Ako že mora po starih tradicijah in v kulturo, Cankar neke imeti bronast spomenik, naj mu ga postavijo. Kdor vidi v nastem spomeniku izkazano hvaležnost, priznanje, oživljanje idej, ah, naj zbira denar, naj mu stavi bronasti spomenik. V svojem navdušenju in akciji je podoben temu oziroma tisti zlitini, iz katere se lijejo ki spomeniki. Mrzla zlitina. Zakaj, resniko besede, ki so zapisane: Vsak, ki stavi spomenike, stavi jih po karakteru svoje duševnosti in svoje miselnosti. Da bi pa duševnost, miselnost proletariata bila nekaka zlitina, mrzlih, izklesanih in na piedestale vkovan spomenikov, je samo groba žalitev proletariata. Kajti proletariat, delovno ljudstvo, je nila sila zgodovine in on stavi v prvi vrsti najprej spomenike, ki žive, ki dvigajo, ki motor te gonilne sile.

In tak živ spomenik je proletarijat Slovenije postavil Ivanu Cankarju s Cankarjevo družbo. Knjige med delovno ljudstvo! Knjige, ki naj bode Hlapca Jerneja, ki naj dramo, v njem potlačeno, dušeco se čustvo človeške dostojanstva, iz katerih naj veje duh Ivana Cankarja, to je geslo živega spomenika Ivana Cankarja, "Cankarjeva družba".

Ta spomenik, ki so ga postavili samo delavci, ne gleda samo Vrhnika in tisti, ki grajam mimo. Ni samo nji v ponos. Gleda na živ v njem delavstvo Jugoslavije. Tako veje ta spomenik, da ga gledajo in žive v njem slovenski delavci v Nemčiji, Avstriji, Franciji — v Ameriki. Spomenik Cankarja iz bron na Vrhniki pa — hočejo postaviti: Odbor Vrhniki, sestavljen iz samih magnatov, več posestnikov, ki imajo milijone in delavci Ameriki, ki zbirajo zato denar.

To sem moral poudariti, tako nekaj strogo nenavadnega je ta ugotovitev. Delavci rajajo denar, kapitalisti stavijo s tem denarjem spomenik. Sami iz svojega ga ne marajo postaviti, dasi bi ga lahko in bi niti v svojih narnicah izdane vsote ne čutili. Spomenik še ne stavi, ker še manjka denar. Prepričan sem tudi radi osnutka spomenika. Delavci Ameriki, prispevajte, da bo stal spomenik naše preje, tako je bilo pred kratkim zapisano v sploskem časopisu.

Se več. Cankarjevi izbrani spisi izhajajo A kdo jih kupuje? Podjetniki? Ne. Podjetniki, sol buržoazije, Cankarja ne marajo. — Slov ga marali pijanca, ko je živel, ne marajo sedaj, ko je umrl. Njegovi spisi so jim neprijateljni. Ako se jih s temi Cankarjevimi zbranimi spisi nadleguje, se jeze in padle že celo besede:

"Saj bo dobil spomenik! To mu je dovolj. Naj da sedaj mir!"

"In ker že delavci v Ameriki zbirajo tako spomenik svoje žulje, ga mi, vrhnikijski spodje, že postavimo."

In... v odboru za Cankarjev spomenik na Vrhniki so gospodje zato, da postavijo Cankarju spomenik, kupljen za nabran denar, so ga dali delavci.

To sem moral povedati, ko čitam o vseh tistih sporih, kritikah, odgovorih in hvalisanju.

(Dalje na 3. strani.)

Ameriško življenje

113.
Civilna vojna še ni končana... Alexander Waxman in njegova žena Roberta sta se morala ločiti, ker nista mogla ravnati ameriške civilne vojne. Vojna je bila sicer končana pred 65 leti, toda med potom, ki se mešajo z juga in severa, še vedno živi. Kako sta Alexander in Roberta nadaljevala civilno vojno med seboj, je povedala Roberta pred sodiščem, ko je tožila za razporo. Vojna se je začela takoj po poroki. Ona je bila govarjala upornike na jugu, on pa se je tегnil za Lincoln. Tako sta zasledovala večje bitke od napada na Fort Sumter, marširanjem Grantovih čet do Shermanovih pohoda čez Georgijo. Sherman je rekel, da vojna pekel — in res se je začel pekel, ko je prišla v Georgijo. Alexander je počel Roberta po glavi, rekoč: "Tako so južnjaki dobivali buči, ko je prišel general Sherman tja!" ko sta zaključila z bitko pri Gettysburgu, je Alexander prisilil še eno, da jo je spomnil poraz južnih čet. In to se je ponavljalo vs dan — dokler ni šla Roberta iskat mira.

Vesti iz Jugoslavije

Po petnajstih letih se je javil iz Rusije

Pred 15 let je moral, kakor vsi ostali tisoči in tisoči tudi Andrej Dominik iz Rume na fronto. Bil je na ruski fronti. Par mesecev se je oglašal s pismi domov in znanec, nakar pa je popolnoma utihnilo. Vojaška komanda je nato staršem sporočila, da je Dominik na fronti padel, nakar so nekaj časa žalovali za njim, dokler niso počasi pozabili nanj. Te dni je nenadoma prišlo neko pismo iz Rusije; ko so ga odprli, so prepoznali sinovo pismo, ki jim sporoča, da se jim je večkrat javil, toda ni dobil nikakega odgovora. V pismu jim nadalje sporoča, da se mu dobro godi, ima hišo in malo posestvo, želi pa, da bi mu poslali dokumente, da bi se mogel vrniti domov, kajti ima malo domotožja.

Po nesreči zastrupljena delavca

V Bišegradu sta ta dni delavca Branko in Tihomir Kostić v mali baraki zaneli ogenj in pri njem zaspala. Drugo jutro so našli Branka že mrtvega, Tihomira pa se prepeljali v bolnišnico, kjer se bori s smrtjo. Zastrupljenje je nastopilo radi ogljikovega dioksida.

Smrtna nesreča v Ljubljani

V predoru pod dravno železnico ob Kette-Murnovi cesti se je snoči okoli pol devetih zvečer pripetila težka nesreča, katere žrtev je postal 30 letni premik državne železnice Anton Jarc iz Ljubljane in pristojen v Mirno peč. Jarc je v kritičnem času na progi sklopil vagon, nesreča pa je hotela, da je padel pod vagon, ki mu je odrezal obe nogi do trebuha tako, da so nesrečniku izstopila čreva. O nesreči je bila takoj obveščena resnična postaja in Jarc so prepeljali v bolnišnico. Kljub strahoviti poškodbi se je ves čas zavedal in je bil pri polni zavesti tudi še tedaj, ko ga je posetila žena, katero so med tem obvestili o nesreči. Pol ure po prevozu v bolnico je umrl. Jarčeva tragedija je tem večja, ker se je pokojni šele pred enim mesecem oženil.

Energičen nastop policije v Velikem Bečkereku

Ravnateljstvo policije je pozvalo vse restavrate, gostilničarje in kavarnarje, da naj odpuste iz službe vse natakariče, pevke, blagajničarke v treh dneh, sicer jih bo policija s silo odvedla na pristojna mesta. Ta korak utemljuje policija s tem, da je bilo pri zadnjem zdravniškem pregledu teh nastavljenk izmed 30 spolno bolnih 12.

Slovinci in Holmenkolske smučarske tekme

Kakor smo že zadnjič poročali se vrše na Norveškem v okolici. Sedaj, ko so glavna tekmovanja že za nami, vidimo, da smo se Slovenci še dosti dobro odrezali. Pri tej veliki udeležbi, in vsakem tekmovanju je nastopilo najmanj 100 tekmovalcev, so se Srednjevropci, t. j. Nemci, Avstrijci, Čehi, Italijani, Švicarji in Jugoslovani morali boriti proti Norvežanom, Švedom in Fincem, z ljudmi, ki se smučajo vse leto in je to njih nacionalen sport; tako da ni čuda, da izmed naših tekmovalcev ni mogel nihče zasesti mesta ugodnejšega kot preko 50-tega po redu.

Celo Švicarji, ki si lastijo neko prvenstveno pravico v Srednji Evropi, so prišli v isto vrsto z nami, v tem je tudi naš uspeh. Naš tekmovalac Jansa, jugoslovanski prvak, je dosegel mnogo boljše mesto kot naprimer nemški državni prvak, celo za Švicarji ne zaostaja mnogo. V tekmovanju na 17 km, za kar je najboljši Norvežan rabil 1 uro 11 minut, je naš prvak rabil 1 uro 26 minut, torej je za 15 minut slabši od najboljšega časa dneva. To je vsekakor velik uspeh, ako se pomisli, da je ta sport začel pri nas prodirati šele po vojni. Enako naš skakač Šramel, skočil je 33,5 metrov, dočim je najdaljši skok dneva bil 50m. Toda celo norveški listi priznavajo, da je bil Šramlov skok zelo lep ter eleganten.

Pri nas se tudi ni pričakovalo, da bodo naši fantje dosegli ugodnejše rezultate, celo ti so nas presenetili, tako, da vemo, da smo vsem našim sosedom že trdo za petami in da bomo tudi v tej panogi dosegli v najbližjem času lepe uspehe.

Uboj radi 1000 dinarjev

V Gornjih Salaših nedaleč od Sombora se je odigrala predveč-rajšjem krvava družinska tragedija, v kateri je izgubil življenje somborski veleposestnik Dušan Tucakovič. Tucakovič je dal pred več leti svojo hčer Rajko za ženo svojemu sosedu, tudi veleposestniku, Laloševiću. Oba pa sta se pred kratkim sprla radi zneska 1000 dinarjev. Za ta znesek je Lalošević trdil, da jih je posodil svojemu tastu, ta pa da mu denarja ni vrnil. Radi tega denarja sta se sedaj ponovno sprla. Lalošević je ravno čistil svojo puško, ko se je prepiral s tatom. Kakor sam pravi, se je ta zaletel proti njemu z nožem in Lalošević je v obrambi iz bližine ustrelil vanj s puško. Kroglja je tastu razbila lobanjo. Ubijalec se je takoj z vozom odpeljal v Sambor in se je prijavil oblastem, ki so ga po zaslišanju takoj izročile sodišču.

Otvoritev jugoslovanske razstave v Kodaňu

Kopenhagen, 5. marca. Jutri 6. t. m. bo otvorjena jugoslovanska razstava industrije in turisticke. Razstavo prireja jugoslovansko ministrstvo za trgovino in industrijo. Razstavo samo pa bo otvorila danska kraljica. Trajala bo 14 dni, nakar bodo razstavljeni predmeti na prodaj. S tem se misli, da bo razstava dosegla poleg propagandističnega, tudi poslovni uspeh.

Žalostna smrt našega rudarja

Koprivnica, 5. marca. Včeraj je bil v nekem prepiru zaboden od svojega tovariša slovenski rudar Friderik Selič, rodom iz Celja. Seliča so prepeljali v bolnico, toda je kljub takojšnji pomoči podlegel.

Končna obsodba Babe Anujke

Novi Sad, 5. marca. Proces Babe Anujke je svoj čas zbudil veliko zanimanja. Bila je obtožena, da je zastrupila več oseb, kar smo že svoječasno poročali. Prvostopeno sodišče jo je takrat obsodilo na 15 let, kljub njenim 93 letom starosti. Sedaj je kasacijsko sodišče to obsodbo potrdilo, z katero potrditvijo je stvar definitivna. Menda je to prvi slučaj sploh, da je 93 letna oseba obsojena na 15 let ječe.

Umrli so: V Ljubljani je umrl medicinski svetnik Dr. Franc Illner v starosti 86 let, v Kandiji pri Novem mestu je po daljši bolezni umrl bivši trgovec g. Ljudevit Hudovernik, star 61 let. V Stražišču pri Kranju pa je umrl g. Jakob Bajželj, trgovec in posestnik.

Velik požar v Šibeniku

Šibenik, 5. marca. Danes popoldne je izbruhnili v skladišču mesne trgovine Stipe Šare, radi kratkega stika požar, ki se je razširil v kratkem času na vse poslopje. Zaradi silne burje je bila nevarnost, da se vnamejo tudi hiše v soseskini, največja nevarnost pa je bila v tem, da se vname bližnja tovarna testenin. Ognjegascem in na pomoč prispelim mornarjem se je po mučnem in dolgem delu posrečilo preprečiti razširjenje ognja. Požar je povzročil veliko škodo, ki se ceni na Din. \$1.200.000.

Goljuf prevrtil naše izseljence

Pariz, 5. marca. Sedem Jugoslovancev, ki je prišlo s trehobotno za kruhom v Pariz, je nasledil nekemu Jugoslovancu, ki jim je obljubil, da jim preskrbi delo. Obljubil jim je, da jih za Din. 6.000.—na osebo prepelje v Ameriko in uredi, da dobijo tudi zasluzek. Vsedli so se na vlak ter se odpeljali v pristanišče Dunkerque. Ko so prispeli v pristanišče jih je neznanec odpeljal v kavarno ter jim zabiljal naj ga počakajo tam, češ on, da moraurediti še razne formalnosti radi prevoza v Ameriko.

Naši delavci so ga pa čakali ter čakali. Ko ga pa le ni bilo najazaj so se skorajzili ter podali na policijo, ki sedaj išče tega "dobrotnika".

Velike poverbe v zagrebaški carinarnici

Zagreb, 5. marca. Tu je prišla policija na sled velikih poverb v carinarnici. Glavni blagajnik je poveril skoro 5 milijonov din državnega denarja. Blagajnika Vlada Vranica so zaprli, po aretaciji je izjavil, da bi si končal življenje, če bi vedel da ga dobi. Pravi da je posodil Din 2.000.000 zagrebškemu trgovcu Stevanu Maričiću, ki pa to najodločneje zanika, trgovec Maričić bi mu baje moral dati za ta "posojilo na kapital" mesečno po 10.000 dinarjev obresti. Maričić sicer priznava, da je svoj čas dobil 950.000 dinarjev, katere pa da je pošteno vrnil. Pri preiskavi so našli pri obeh skupaj 20.000 dinarjev gotovine. Ostali denar, pravi Vranica, je zapravljal. Da, da — Zagreb je vele mesto.

Plovba na Donavi se je morala vstaviti radi preneke vode

Ker ni snega niti ledu, radi letošnje blage zime, so že meseca februarja začeli z redno plovbom po Donavi. Sedaj pa kakor izgleda bo treba docela ukiniti promet ker je pre malo vode. Je že par dni skrajno omejen.

Povodim osemdesetletnice predsednika Čehoslovaške republike bo imel tudi ljubljanski občinski svet svečano sejo v petek 7. marca

Edina točka dnevnega reda je slavnosti govor ljubljanskega župana. Ljubljana je vsa v zastavah. Slavimo — predsednika republike, moža poštenjaka.

Zopet nov komitski atentat

Bolgarski komiti nikakor ne morejo mirovati in dokazujejo svojo miroljubnost z vedno novimi bombnimi atentati na našem ozemlju, nato pa kričijo po celem svetu, da se jim godi strašna krivica. Tako so včeraj ob 8. zvečer dve oboroženi osebi vrneli bombo v kavarno Andjela Damazetovića v Krivi Palanki. Občinski stražnik, ki je bil v bližini, je tekel za njimi, toda staga z revolverskim strelom lažje ranila. Orožniki, ki so bili alarmirani s streljanjem, so začeli zalezovati atentatorje pri Krivi reki na bolgarski meji.

Davi ob 2. uri je v bližini mostu na Krivi reki eksploziral temperiran pekarski stroj, ki pa ni napravil nikake občutne škode. Ker je stroj eksploziral na potu, kjer so bežali atentatorji, je jasno, da so ga položili, da jim krije umik.

Grozna smrt 6-letnega otroka

Subotica, 5. marca. V Subotici se je 6-letni Pero Jović igral z vžigalicami, radi otrokove ne previdnosti se je ugrizla slama v hlevu. Sosedje so sicer hlev pogasili, toda otroka niso mogli več rešiti, našli so ga vsega opečnega in obžgane.

Naši rudarji ponesrečeni v Belgiji

Charleroy, 7. marca 1930. V premovalni Nencimelle se je dogodila velika eksplozija, ki je zahtevala 10 človeških žrtev. Baje so med ponesrečenimi tudi naši rojaki. Natančnih poročil še ni.

DROBIŽ IZ PRIMORJA

V kamnoseki obrti v Repentabru je delo zadnji čas zastalo. Zato mislijo zopet nekateri na Argentino. Deseti del občanov okoli sto, jih je že tam dol.

Izsekavanje gozda okoli Vipave je tako narasčalo, da se je končno zganila oblast in prepovedela nadaljno sekanje. Nekateri so posekali vse, kar so imeli. Požar je napravil vdovi Štembergerjevi pri Kodretih škodo 40.000 lir. V Sežani je zgorel hlev z zalogo sena, last Josipa Grbca. Škoda ima nad 20.000 lir. V Stanjelu bi radi prodali svojinski pridelek ali kupčija gre je malo izpod rok. Vino ima ceno od 185 do 150 hektu. Ker ne gre vinska kupčija, so se mnogi lotili prodaje drv. Sekica poje ponekod zelo preprosto. Precej mladih Stanjelcev je že v Južni Ameriki. Zdaj pojdejo dekleta za njimi.

LJUDSKI GLAS

Odprto pismo sobratu Andrej Kobalu

V nekem listu čitam članek, v katerem pravi Kobal: Ali veste, da društva SNPJ v Chicagu pri svoji lastni organizaciji nimajo toliko pravice kot naveden politični klub? Da je društvo Francesco Ferrer št. 181 SNPJ prosilo in prosilo za dvonoro ter ponudilo eno tretjino več plačati kot politični klub, pa ni dobilo dvoran na isti večer kot je zahtevalo itd. Ali se A. Kobal spominja v Prosveti priobčenega poročila uradnikov političnega kluba? Klub je namreč prispeval za najemno letno okrog \$500. Koliko pa eno društvo prispeva, in je li Francesco Ferrer jednota? Ferrerjeva taktika ni pravilna in ne pravična. Tjucju je treba prej postreči in sicer zato, da se pride in več denarja zapravi v korist jednote. Društvo priredi veselico enkrat, kvečjemu dvakrat na leto, med tem ko kulturna društva pripravijo igre, imajo vaje in veselice. In med \$500 in kvečjemu \$200 je velika razlika, katero je treba izravnati.

Sicer pa je društvo Ferrer pri jednoti že mnogo sramote doživelo in tudi celi jednotni mesto ponosa sramoto dela. Jaz bi priporočal gl. odboru, če ima moč, da takim članom, kateri mislijo škodovati, s tem da odpravijo kulturna društva, ker so tako val člani in boritelji jednote in za jednoto, da bi Ferrerju odvzeli poslovnicu in društvo razpustili, oziroma dobre člane bi poslali s prestopnimi listi k drugim društvom, kar pa je zgagarjev, se jim da svoboda, pa naj grejo kamor hočejo. To, mislim, bi bilo pošteno, saj si lahko ustanovijo svojo jednoto, ko so tako "kum-tičij." Tako, Andrej, jaz sem ti že dal razumeti, da jaz ne potrebujem nobenih informacij od tebe. Tvoj list je zloben.

Ti si zapeljan po starih, ničvrednih lisjakih. Jaz sem te spoštoval, dokler nisi pokazal, kaj si se naučil. Spominjam se te, ko si prišel na naš sedmi redni zbor. Vsi delegatje so bili prijazni in smo mirno in dostojno zborovali. In ko si ti prišel, si takoj povzročil razburjenje. Clovek, ki išče priznanja za ne storjeno delo, je siromak. To si iskal in name že takrat naredil jako slab utis. Ti bi moral biti hvaležen družbi, da te je rešila plavčev, rudokopov ali trgeda dela na cestah, kot smo morali drugi člani SNPJ delati, ko smo stopili v Ameriko. Kakor hitro si se malo opasal, sedaj bi rad gospodariš.

Bil sem pri nadzorniku A. Hrastu in pokazal mi je originalne račune tvojega potovanja. Povem ti, da sem od tebe mnogo več pričakoval kot sestave takih računov. Sedaj se pa jezisi nad "pokretišči." Kaj so ti oni zakrivilili? Ali ne veš, da mora biti uradnik pri SNPJ pošten? Mi smo hvaležni socialistični upravi, da smo tam, kjer smo. Saj imamo razne izkušnje z različni "prostomisleci". Socialisti so se v vseh ozirih pokazali, da so poštenjaki. Ker si še mlad in je še čas, priznaj napake, bodi pošten in odkritosrčen ter poravnaj svojo zemoto. Vsaki človek je podvržen slabostim in vse se da popraviti, posebno pri mladeniču, ako ima voljo. Sprejmi moje sugestije, če hočeš, ker so v tvojo korist.

Joe Radelj, član društva 104.

Odgovor na odgovor

S. Chicago, Ill.—V Prosveti z dne 18. marca sestra Vidmar iz Benlda odgovarja na moj dopis z dne 4. marca z namenom, da me očrni: Očita mi, ker sem ustanovil novo društvo v tamošnji naselbini, kar je bilo menda velik greh. Jaz smatram to za priznanje, ker društvo sem res ustanovil in agitalni zanj, ker je bilo potrebno za nas nekatere člane in v interesu jednote. Da je prišlo do tega, je bil kriv prepričevali v obstoječem društvu. In da je bilo novo društvo v korist jednote, dokazuje dejstvo, da je na ustanovni seji pristopilo 39 novih članov v obo oddelka. Omenim naj, da se je društvo ustanovilo z dovoljenjem glavnega odbora, ki je postopal v smislu pravil. Kar se tiče prepričevali, bi morala sestra Vidmar znati, da je bil v tamošnjem društvu prepričevali predno je "razdirač" pristopil k jednoti. O tem

se lahko prepriča, ako pogleda zapisnik dotične seje, na kateri je bil "razdirač" sprejet v društvo in jednoto, ker na nji je bil tudi predsednik protnega odbora ne sicer radi mene, pač pa radi druge osebe.

Kljub temu, da sem napravil "greh" z ustanovitvijo novega društva, je sestra Vidmar menda že pozabila, da je bila ona prva za njega. Kje in kdo je spisal prošnjo na glavni urad za ustanovitev novega društva? Mar niste vodili akcije za ustanovitev društva na Sawyersvilu, kjer sta bila samo dva Slovenci in obo člana SNPJ? Ako je glavni odbor zavrgel akcijo, mar sem jaz temu kriv? Ali pa za ekstitiranje društva št. 356 v dotični naselbini?

Ako se je proti meni vodil boj, se je vodil več radi osebnosti kot na podlagi pravil, kar dokazuje tudi Prosveta z dne 26. avgusta 1925, v kateri je avtoritativen opis tamošnjih razmer in nesoglasij. Da ste bili tudi vi za novo društvo, je dokaz to, ker ste v njega vpisali svoje tri otroke in ne v že obstoječe društvo. In ako je to res pomenilo širjenje razdora in nesoglasja v naselbini, potem jaz nisem bil edini krivec, marveč tudi vi, ki ste me podpirali.

Glede društva št. 8, katerega član sem sedaj, je moja "priateljica" lahko brez skrbi. Ako bom imel priliko, mu pridobim novih članov. Prav lepo se zahvalim za priimek "razdirač" in želim obilo sloge in napredka benldski naselbini.

Jos. Vučih, član društva št. 8.

CANKARJEV SPOMENIK DE-LAVSTVO, CANKARJEVA DRUŽBA

(Nadaljevanje z 2. stran.)

S tem sem, (tistim, ki hočejo misliti in stopiti preko svojih malomeščanskih navad in tradicij, podal obenem odgovor na točke 1.) 2.) in 3.) v začetku tega pisma.

Mi, delavci, smo postavili Cankarju živ spomenik "Cankarjevo društvo". Kličemo Vam, delavci v Ameriki, sotrpini, bratje, sodrugri naši! Naj bo ta spomenik "Cankarjevo društvo" močan motor v našem življenju, mišljenju in ustvarjanju. Naj bo naraščajoči, zgodovino ustvarjajoči velikan. Bron, mrtna zlitina, pa naj bo oni, ki umirajo.

Jv. Vuk.

Stavbinska unija grad delavskih stanovanj

Clinton, Ia.—Prebitek v blagajni centralnih strokovnih unij se bo porabil za gradnjo delavskih stanovanj. Tako so odločili uradniki, ki so se pred nekaj tedni sešli na zborovanju. S konstruktivskimi deli je unija že pričela. Od te akcije bodo imeli koristi delavci in stavbinska unija.

109-letni žid si je zapalil brado in umrl

Hoboken, N. J.—Kupper Bier, star 109 let, je umrl te dni za opeklinami, ki jih je dobil zadnji teden, ko si je hotel zapaliti smotko v postelji in si je zapalil košato patriarhalno brado. Bier je prišel iz Avstrije pred 60 leti. Zapustil je 12 sinov, ki so vsi živi. Najstarejši Samuel, je star 75 let in najmlajši 28.

Frank Lukancich: ZA NAŠE FARMARJE

Te kure nesejo debela jajca belih lupin. Najpriporočljivejša plemena, kot najboljše jajčarice, so "Leghorni" in od teh posebno beli. Rekord o teh belih italijankah so vedno poročani po perotinarstvih listih in jajčnih konteh, da iznese to izjemne živali do 300 in več jajec letno. So tudi zelo dobre zimске jajčarice ob umni reji in dobri postrežbi. Samostojnaja teža petelina je 5½ funta, kokoši pa 4 funte.

8. "Minorras" spada istotako med jajčarice. Nese debela jajca belih lupin v primeroma isti množini kakor "Leghorni." Črne s enostavnim grebenom so najpopolnejše. Druge vrste so črne z rožnatim grebenom, bele s enostavnim in rožnatim grebenom in rmenne z enostavnim (Buff). Njih teža je: petelin 9 funtov, kokoši 7½ funta.

9. "Ancona" je tretje jajčarsko plemo dveh vrst z enostavnim in rožnatim grebenom. Spadajo k starejšemu sredozemskemu plemenu, niso pa bile poznane v tej deželi preje nego "Leghorni" ali "monarcos." Podobne so zelo, razen barve, "Leghornom," niso pa toliko izpolnjene. "Anconas" so pikaste barve, to je črne z majhnimi belimi pikami. Neso jajca belih lupin in debela kakor "leghorni." Imajo enostaven poven greben na stran, kakor "leghorni." Te niso dobre koklje in tudi redko klovejo kakor prejšnji dve vrsti.

Sedaj pa se pričnemo baviti z glavnimi pogoji rejstva perutnine ali z vzgojevanjem in prebiranjem perutnine za plemo in dobičkonosnostjo. Ta predmet je zelo obširen. Učiti se mora mozo zelo podrobno. Rejec mora razumeti vse pogoje o reji. Ali bilo bi preobširno opisovanje, da bi opisal vse podrobnosti. Opisati hočem le, kar je najbolj važnega za naše rejce, da bo vsakdo razumel v glavnem, kaj je reja in kaj je reja v srodstvu in izven srodstva. Kakšne uspehe imamo z rejo v srodstvu in izven nje; to je zelo važno za rejca perutnine.

Voditelji demonstracij kaznovani

Seattle, Wash.—Devet voditeljev brezposelnih delavcev je bilo na tukajšnjem okrožnem sodišču spoznanih krivim in obsojenih na plačitev kazni v vsotah od \$50 do \$250. Voditelji so bili obtoženi nespodobnega obnašanja in motenja uličnega prometa.

Zastopniki Mednarodne delavske obrambe so izjavili, da bodo vložili priziv proti odloku sodnika, ki je obsodil voditelje, na višje sodišče, akoprav ni nobene upanja, da bo višje sodišče ugodilo prizivu.

Delavec toži družbo

New Orleans, La.—Edgar Ralph je vložil tožbo proti cestnoželezniški družbi, ker ga je dala aretirati na obtožbo kráitva injunkcije, katero je izdal na zahtevo družbe zvezni sodnik Robertson. Ralph trdi, da je bila aretacija nad njim izvršena na podlagi krivične sodolžitve.

Nevedna vzgojiteljica

"Veš, mamica, gospodična pa še nikdar ni videla konja." "Kdo pa ti je to povedal?" "Velela nam je kaj narjati. Napravil sem lepega konja, pa ni mogla spoznati, kaj je to."

Oba junaka
Dva postopača, Lenček in Danguba, sta se pravkar prebudila za grmom na travniku. "Sanjalo se mi je," zazeha prvi, "da sem delal." — "To niso bile sanje," se mu odzihne drugi, "mora te je tlačila."

Ruzična
Gospod Novosel pride v muzej s svojo ženko ter uzre sestavljen okostnjak človeka. "Viš, mamka," ji dopovéduje, "prvi ljudje so bili iz samih kosti, koža je zrasla šele dosti pozneje."

Opredelba

Učitelj: "Kaj je vojna?"
Učenec: "Kadar pride ata domov."

"Mirna" kazina v Monte Karlo, kamor zahaja svetovna burbozija in raje v igralnicah z denarjem, katerega prejema v obliki dividend, rente in obresti in katere dohodke omogočajo delavci. Na sliki je tudi zemljevid te najmanjše države na svetu in njen vladar knez Louis.

Sir Arthur Conan Doyle:

IZGUBLJENI SVET (THE LOST WORLD) Roman

Na vse zgodaj smo dospeli tja in na svoje začudenje zagledali sredi planjave namesto same enega kakih dvanajst ognjev. Dospela je napovedana pomoč. Prišlo je do dvanajst Indijancev z obrežja s koli, konopeci in vsem kar je bilo potrebno za premostitev prepada.

Zdaj, ko sklepam to poročilo, mi je srce polno skromnosti in hvaležnosti. Naše oči so videle velike čudeže in prestane izkušnje so nam očistile duše. Vsa od nas je na svoj način postal boljši in globlji človek.

SESTNAJSTO POGlavJE "Sprevod! Sprevod!"

Izrabljam to prilžnost, da izrazim vsem prijateljem ob Amazonki hvaležnost za njih res veliko ljubeznivost za gostoljubnost, ki so nam jo izkazali ob našem povratku. Posebno moram poudariti prijaznost signora Penalose in drugih brazilskih uradnih osebnosti, ki so nam v vsem šli na roko pri potovanju.

Mislili smo, da je živahno zanimanje, ki smo ga bili na potovanju domov deležni povsod v Južni Ameriki, samo lokalnega, ožjega značaja, in zagotavljam našim prijateljem na Angleskem, da nismo niti sanjali o splošnem razburjenju, katero so povzročile vesti o naših doživljajih po vsej Evropi.

Velika seja se je morala torej vršiti drug večer po našem prihodu. Poprej je moral seveda opraviti vsak od nas nujne osebne posle. Nisem zdaj v stanu govoriti o svojih lastnih

zadevah. Morda bom nekoliko pozneje na nje lahko z manjšim razburjenjem mislil in celo o njih pripovedoval. Saj sem čitateljem omenil v začetku te povesti, odkod sem prejel pobudo za svoje početje. Moral bi menda torej končati pesem pa poročati o zaključku.

Povrniti se moram zdaj k zaključnemu, svečanemu in jako razgibanemu trenutku vse naše pustolovščine. Baš medtem ko sem na vse kriplje ugibal, kako bi naj o tem najboljšje poročal, mi je prišel pred oči članek v jutranji izdaji našega dnevnika z dne 8. novembra, podrobno, izvrstno poročilo mojega tovariša in prijatelja, našega sotrudnika MacDona.

NOVI SVET. VELIKO ZBOROVANJE V DVORANAH QUEEN'S HALL. IZREDNI DOGODEK MED SEJO KAJ JE TO BILO? PONOČNO VRVENJE V REGENT STREETU.

"Nocoj se je vršila v veliki dvorani Queen's Hall seja gg. članov Zoološkega inštituta, ki je v javnosti dvignila toliko prahu in bila skileana, da se zaslili poročila lani v Južno Ameriko odposlanega Preiskovalnega odbora, ki je imel nalogo, ugotoviti resničnost profesor Challengerjevih navedb o nadaljnjem obstoju prazgodovinskega živalstva na tej celini.

(Dalje prihodnjik.)

Friedrich Oppenheimer: NEGOVALKA ROK

Suzi je prišla do palca. Ostrigla je rob kočice s škarjami. Njeni prijemi so bili mirni in dražestni — kakor da ima opraviti s filigranskim delom, recimo z vezanjem. Da, bila je v resnici spretna! Boljše negovalke rok ni poznala dežela.

Zato je imela tudi vedno dosti posla. A to nepretrgano delo je bilo tudi edini uspeh njene življenja, ki je brzelo mimo nje z uprav blazno naglico. Njena tiha, skromna, plaha pojava ni nikogar ustavila na poti; nikogar opozorila, da bi se ozri po njej in jo ustavil. Ljudje so gledali preko nje in mimo nje, časih v liste, časih v reklamne slike, ki so bile v izložbah. Noben gospod, ki jim je sirta Suzi negovala roke, prste in nohte, ni opazil, da je več nego bitje za negovanje lepote rok.

a pogledom. In ta njegov pogled — o, Bog! je bil le trenutna slika njegovih zrenic. Kako lep je! — je brž pomislila Suzi. Visok in vitek. Plavalas. Prav takšen, kakršnega si je Suzi vedno zamišljala v sanjah in želela v mislih. A glej smolo! Nalik drugim je ostal tudi ta hladen, brez zanimanja zanj. Mudilo se mu je. Komaj je sedel na stol, ki je ločil oba, njega in njo, moškega in ženske, delodajalca in delojemalko, komaj je naznačil socialno črto ločnico med obema — že je hotel vstati in oditi. Mudilo se mu je, zelo mudilo! A bil je tako lep in ji je tako ugajal! Ona pa — revica — je morala to skrivnost ohraniti zase, živi duši ni smela črhnuti, da ga rada vidi, da ga ima rada. Nikomur ni smela presedati a to resnico, ki jo je tako pekla in žgala.

Ah, in te njegove roke, kako lepe so bile! To niso bile drobne, nežne ročice, ne, bile so velike, močne, prave moške roke. Prilegale se so njegovi postavi. Prsti so bili vitki. Odlična je bila oblika teh rok, ki so kar zahtevale pozornosti, da, še več, podložnosti! Na takšne roke — je mislila Suzi — bi morala ženska pritisniti poljub. Suzi je imela mnogo umeva-

je prava picesija rok, prstov in nohtov — stvari, ki se jih človek domisli z nekakšno mržnjo.

A te roke! Tako lepe, dovršeno popolne, tople, lepe, krasne! To so bile roke, ki so prinašale luč in toploto v življenje uboge Suzi, revne negovalke rok.

Začela je likati nohte. On pa, ki je sedel pred njo, je čital neki magazin. Držal ga je na levi strani in ves čas ni trenil z očesom. Suzi ga je lahko mirno gledala in natihem občudovala. Lasje so mu padali po tliniku v lahni valovih. Negovalka je videla pred seboj visoko ravno čelo. Ah, najraje bi bila kar objela to glavo, ves ta lik, tako se ji je bil priljubil in prikupil. O vsem tem je razmišljala Suzi, ko je z velikansko naglico in sprtnostjo likala njegove nohte. Držala je njegovo roko čvrsto v svoji. V tem dotiku se je izražalo vse njeno deklirko hrepenenje, a on ni opazil ničesar. In Suzi, mala Suzi se je zdelala sama sebi skoro tatica tajne nežnosti, ki mu jo je izvajljala brez njegovega pristanka.

Kako mehka je bila ta njegova roka! Kako prijetno topla! Kolikoga ljubimkanja so bili zmoini ti prsti! In čudno! In sam noht je dobil drugo barvo, znak novega življenja, vsi drugi so ostali takšni, kakršni so bili. Od tega spomina, je menila Suzi, bi se lahko živelo leta in leta.

Da je ta visoki, svetlosi moški ta trenutek pogledal po ženski, ki je negovala njegove roke, bi bil videl njeno blede lice in gori pod čelom dvojico sivih oči, ki so bile bolešno skaljene — od nedosegljivega hrepenenja.

A moški ni pogledal nikamor. Sedel je nepremično na svojem stolu. Očel je mrk, kakor je bil, in sedel za mizico. Z naglo kretnjo je položil na mizico plačilo in malenkostno napitnico ter odšel. Pozdravil je kratko, suho.

Suzi je nekaj trenutkov sedela. Ustnice so se ji krčevito stisnile. Bedajci, pa je začela znan glas, ki ji je od zadaj udaril na uho:

"Gospodična Suzi, zdaj ste doživeli pravo, pravcato senzacijo!"

Pristopil je advokat, stalni gost male negovalke rok in nohtov.

Suzi je zardela. Bilo jo je sram, da jo je zalotil razmišljeno. Kaj si bo mislil o meni? se je natihem vprašala. A potem se je zopet potolažila, češ: saj vendar ne ume čitati misli...

"Ne vem, gospod doktor, kaj mislite..." je dejala s plahim glasom.

"Nu, mislim seveda na tega gospoda, ki je pravkar zapustil vaš salon!" je rekel gost.

"Ta gospod?"

Suzi je široko odprla usta. "Ta gospod," je nadaljeval advokat, sedaje za mizico, "je bil večeraj izpuščen iz preiskovalnega zapora, ker mu niso mogli dokazati, ali je z rokami zadavil svojo mlado ženo ali je ni zadavil."

Otroška "Ti, Slavko, Noetu je pa moralo biti strašno dolg čas v bariki."

"Saj je lahko ribe lovil!"

"Že, pa ne dolgo."

"Kako to, da ne?"

"Zato, ker je imel samo dva črva."

Na tržiščki železnici Potnik: "Kaj pa je danes vlatku, da tako počasi in previdno vozi?"

Sprevodnik: "Veste, gospod, danes imamo nekaj košar jaje s seboj."

ZA SALO

Dober trgovec

Bilo je pred leti, ko se je neki mal parnik podal čez morje. Ladja je bila natovorjena z mnogimi različnimi tovorom, med katerim je bilo tudi več zabojev pomeranč. Med potniki, ki so bili sami pravoverniki, je bil pa tudi neki žid in zamorec. Ko so tako že potovali par dni, kar naenkrat zagledajo velikega soma, ki je hotel požreti kar vso ladjo. V silii zagrabijo velik zaboj oranž, ter jih vržejo somu, ki se pa s tem plenom nikakor ni zadovoljil. V silii zagrabijo še zamorca ter ga vržejo v somovo žrelo, toda še vedno ni bilo dovolj. Neki goreč vernik se nato grozni, da som samo zato ne miruje, ker imajo nevernika — juda na krovu. Hitro zagrabijo še njega in ga vržejo v somovo žrelo. In res, som počasi odplava. — Par dni pozneje se pa posreči ribičem, da ujamejo tega ogromnega soma; ko so mu prerezali trebuh, so zagledali čudovit prizor. — Kaj neki? — V somovem trebuhu je sedel jud ter prodajal zamorcem oranže.

PRETIRAVANJE

"I seveda! Našel sem stanovanje, kakopak. Ampak sobice so tako tesne, da moram odpreti okno, kadar si povrnik oblačim."

RADA BI IZVEDELA

kje se nahaja družina Jacob Widec, zadnje njih pismo sem prejela leta 1922 in to iz St. Clair Ave., Cleveland, Ohio. Cenjene rojake prosim, če je komu znano kje se nahajajo sedaj, naj mi spočode, za kar se že vnaprej zahvalim. Ako bodo pa sami čitali ta oglas, naj se javijo na naslov: Tini Jakopin, P. O. Box 162, Library, Pa. (Adv.)

ZELODCI

Za Veliko-noč, 4 do 6 funtov težki, zelo okusni in jamečni, da so izvrstnega izdelka. Sprejemam tudi naročila in pošiljam po pošti kamorkoli; cenje je 40c funt, poštnine prosto. Se pripravam rojakom in sobratom za naročila posebno v mestih, kjer nimate prilike kupiti takega blaga za praznike. FRANK AZMAN, 6501 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio.

STE UTRUJENI? SEVERAS ESORKA KOLEDARČKI

Na rokah imamo še nekaj Koledarčkov S.N.P.J. in stanje po 25c komad. Kdor želi imeti enega ali več, naj hitro pošlje naročila zanj. Imamo le še kakih 50 komadov, torej hitite. Naročila je poslati upravištvu Prosvete, 2657 S. Lawndale Ave., Chicago, Ill.

Pinaud's Shampoo Leaves your hair lustrous, healthy, and not too dry!

PROBAC From Youth to Age Double-Edge Blades

Zonite For pyorrhoea

Feen-a-mint The Laxative You Chew Like Gum

PROBAC Double-Edge Blades

Tiskarna S. N. P. J. SPREJEMA VSA V TISKARSKO OBRT SPADAJOČA DELA

Hitt and Runn — Like Most of Us Hitt Had His Opportunities — However, Something Happened!